

Τα Κάλαντα

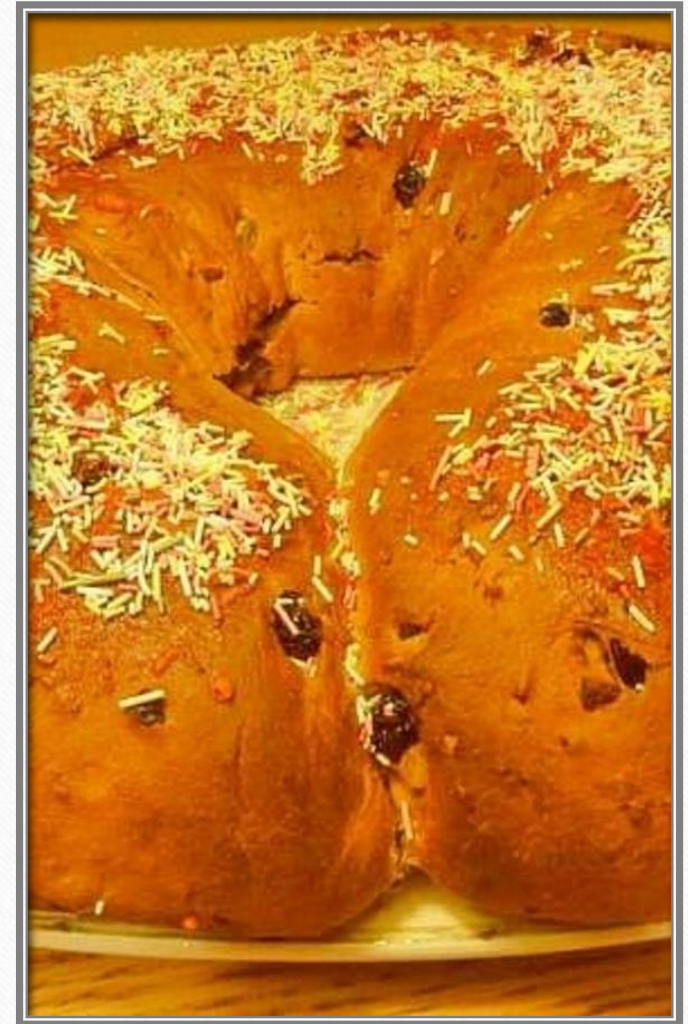
Ένα χριστιανικό έθιμο

Τι είναι τα κάλαντα?

- Τα Κάλαντα αποτελούν δημοτικά ευχητικά και εγκωμιαστικά τραγούδια που ψάλλονται εθιμικά κατ' έτος κυρίως την παραμονή μεγάλων θρησκευτικών εορτών όπως των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς (Αγ. Βασιλείου), των Θεοφανίων, αιόμη και των Βαΐων (ή Λαζάρου). Τα κάλαντα ψάλλονται κυρίως από παιδιά μέχρι ορισμένου ορίου ηλικίας, είτε μεμονωμένα είτε κατά ομάδες που περιέρχονται οικίες, καταστήματα, δημόσιους χώρους κ.λπ με τη συνοδεία του πατροπαράδοτου σιδερένιου τριγώνου αλλά ενίοτε και άλλων μουσικών οργάνων (φυσαρμόνικας, ακορντεόν, τύμπανου κλπ).

Κύριος σιοπός των τραγουδιών αυτών είναι μετά τις αποδιδόμενες ευχές ,τα “Χρόνια Πολλά”, το φιλοδώρημα είτε σε χρήματα (σήμερα), είτε σε προϊόντα (παλαιότερα). Σχετική με αυτό είναι και η παρασκευή “κουλούρας” ονομαζόμενη “κολλίσι” (Βέροια) ή “κουλιαντίνα” (Σιάτιστα) και εξ αυτών οι φέροντες αυτά ονομάζονται “Κουλουράδες” ή “Φωτάδες”.

Η ιστορία

- Οι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι σχετίζονται με τον ύμνο που έψαλλαν τα παιδιά στην αρχαιότητα, κατά τη διάρκεια του εθίμου της «Ειρεσιώνης», σύμφωνα με το οποίο περιέφεραν ένα κλαδί ελιάς, η αγριελιάς στολισμένο με γιρλάντες από λευκό και κόκκινο μαλλί και κρεμασμένους τους πρώτους φθινοπωρινούς καρπούς, καθώς και φιάλες με λάδι και μέλι, που αποτελούσε μέρος της γνωστής αθηναϊκής γιορτής «Πυανέψια», ή «Πυανόψια», προς τιμήν του Απόλλωνα.

- Τα κάλαντα ψάλλονται στην Καθαρεύουσα, κάτι που υποδηλώνει την άμεση καταγωγή τους από τους Βυζαντινούς χρόνους ,τις Καλένδες .Οι Πατέρες της Εκκλησίας κατά τους Βυζαντινούς χρόνους απαγόρευαν ή απέτρεπαν αυτό το έθιμο ως καταγόμενο από τις εορτές των ρωμαϊκών Καλενδών , που είχε καταδικάσει η ΣΤ' Οικουμενική Σύνοδος το 680 μ.Χ.. Ωστόσο, οι Έλληνες που ταξίδευαν πολύ, το μετέδωσαν στους βόρειους λαούς, οι οποίοι λόγω έλλειψης ελαιόδεντρων, στόλιζαν κλαδιά από δέντρα που φύονταν στις περιοχές τους, όπως τα έλατα. Αιώνες αργότερα, επανεισάχθηκε στην Ελλάδα από τους Βαυαρούς που συνόδεψαν τον Όθωνα στη χώρα μας, ως δικό τους χριστουγεννιάτικο έθιμο!

Οι παραλλαγές των καλάντων

- Ο μεγάλος αριθμός των διαφόρων παραλλαγών εξανάγκασε να διακρίνονται αυτά σε εθνικά ή αστικά και στα τοπικά ή παραδοσιακά (κατά περιοχή). Στα χριστουγεννιάτικα κάλαντα έχουν καταμετρηθεί περισσότερες από τριάντα παραλλαγές μόνο στον Ελλαδικό χώρο . Οι στίχοι διαμορφώνονται ανάλογα με τις διαλέκτους και τα ιδιώματα της κάθε περιοχής και η μουσική ανάλογα με την παράδοση του κάθε τόπου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι περιοχές των Επτανήσων, της Θράκης, της Ηπείρου, των Κυκλάδων, των Δωδεκανήσων, του Πόντου, της Κρήτης και της Μικράς Ασίας.

Αποσπάσματα

- Χριστός γεννέθεν, χαρά στονκόσμον,
αιαλή ώρα, καλή ση μέρα,
αιαλόν παιδίον οψές γεννέθεν,
ψες γεννέθεν, ουρανεστάθεν.[...]

-Πόντου

- Χριστός γεννιέται, χαρά στον κόσμο,
χαρά στον κόσμο, στα παλληκάρια.
Σαράντα μέρες, σαράντα νύχτες,
η Παναγιά μας κοιλοπονούσε.[...]

-Θράκης

Βιβλιογραφία

-
- <https://neoskosmos.com/el/2020/12/23/news/community/parallages-kalanton-se-oli-tin-ellada/>
 - https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%BA%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1
 - <https://www.athensvoice.gr/epikairota/ellada/829835/kalada-i-istoria-i-simasia-tous-kai-oi-stihoi-ana-periohi/>
 - <https://caritasathens.gr/el/news-el/ta-kalanta-ki-i-istoria-tous-kata-tin-diarkeia-ton-aionon-el-2789.html>
 - Κων/νος - Παύλος Λινοσπόρης Α'Λυκείου 2023-2024